

2. PRZEĆ (12) *vb impf*

e jasne.

inf przeć (1). *◇ praes 1 sg* prę (2). *◇ 3 pl* prą (2). *◇ praet 3 sg m* pârł (1). *f* parła (1). *◇ 3 pl m* pers parli (2). *◇ part praes act* pręc (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (dwa z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

Pchać, cisnąć, naciskać; uciskać, przypierać; urgere Mącz, Cn; niti Calag; trudere Cn (12) :

przeć co (2): Mącz 63a cf Szereg. Cf przeć co na co.

przeć co na co (1): Bowiem się Wiłła z łtárego zawodu/ Drze do zachodu. Y rzek nawięcey wpada z práwey łtrony/ Ktore prą Wiłłę ná támte zagony *KlonFlis F2*.

Zwrot: »przeć sobą« (1): Sich anstem^men. Przeć łobą. Cíńnąc łobą. Niti in adversum. *Calag 438b.*

Szereg: »przeć, (a) cisnąć« (2): Condyloma, Niemoc nieyáka gdy z zádku wychodzi żyłá/ álbo pęchirzyk pręc á cýńnąc yelito w pośládku. *Mącz 63a; Calag 438b.*

Przen (3) :

przeć kogo (1): Iakob do Egiptu przyáchal/ y ofádził fie w Ieffen/ Glod ták parł Egiptczyki że y bydło y imienie ná Krolá poprzedáli *Leop Gen 47 arg.*

a) Upierać się, obstawać przy czym [na co] (1) :

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): NIEproźność mądrzy ludzie Człowieká mnieyřzym Swiátem názwáli: Abowiem áczkolwiek łye zda/ iże wielki Swiát/ mnogość rzeczy rozmaitych w łobie ma [...] á wřákże mądrzy ná to prą/ y w rzeczy łye okázuie/ iż człowiek ten máły swiát/ w łobie ták rozmaítóść rzeczy ma iako y wielki *SienLek T[tt]3v.*

b) Nalegać, nastawać usilnie (1) : Urgeo, Prę/ przipieram/ przinaglam/ nagło czynię komu/ cíńnę/ przimufzam/ przipiekam komu ócz *Mącz 508c.*

c) [Starać się, trudzić się, wysilać się [za kim = dla kogo]: Haud ceffaut pro te eniti. Nie przełtawáł zá tobą przeć. *TerentMatKęł N4.]*

a. O wojsku: nacierać na kogoś, atakować; ścigać kogoś; insectari, prosequi Mącz [w tym: kogo (5)] (6) : Skánderbeg theż pofileczne ludzi łwieże przypuścił/ niemogli mu Turcy wytrzymáć pořtąpili ná zad/ nářzym tym łepřze łerce vczynili/ pářli ie áż muřieli pierzcháć. *BielKron 256v; Mącz 386a.*

przeć czym (1): Aliquem hasta vel lapidibus insectari, Włocznią álbo kámieńmi kogo przeć. *Mącz 385d.*

przeć za kim z czym (1): puřcili thedy obegnáncy pierwřze mury precz/ zá drugie zářzli dla łáćnieyřzey obrony/ wřákże mocno pářli zánimi Tuycy [!] z drábinkami/ łecz obegnáncy drzewce dlęgie gęłto łplotřzy łtáwiáli/ ktorych Turcy przełomić niemogli *BielKron 315v.*

przeć dokąd (1): Retro agere aliquem, Wřpierać/ przeć kogo ná zad. *Mącz 354c.*

W przeciřstawieniu: »ustępowáć ... przeć« (1): Gdy łie tedy potkáli [wojsko węgierskie i tureckie] wřtępnym boiem/ Turcy ná zad potrołze wřtępowáli/ nářzy ie pářli. *BielSpr 56v.*

Synonimy: cisnąć, pchać, popędzać.

Formacje współrdzenne: przeć się, napřzeć się, odeprzeć, odeprzeć się, oprzeć się, podeprzeć, podeprzeć się, poprzeć, przepřzeć, rozepřzeć, rozepřzeć się, upřzeć, upřzeć się, weprzeć, wesprzeć, wesprzeć się, wyprzeć się, zapřzeć, zapřzeć się, zeprzeć, zeprzeć się; dopierać, dopierać się, napierać, napierać się,

odpierać, opierać się, podierać, podierać się, popierać, przepierać, przypierać, rozpierać, rozpierać się, spierać, spierać się, wpierać, wpierać się, wspierać, wspierać się, wypierać, zapierać, zapierać się.

Cf **PARCIE**